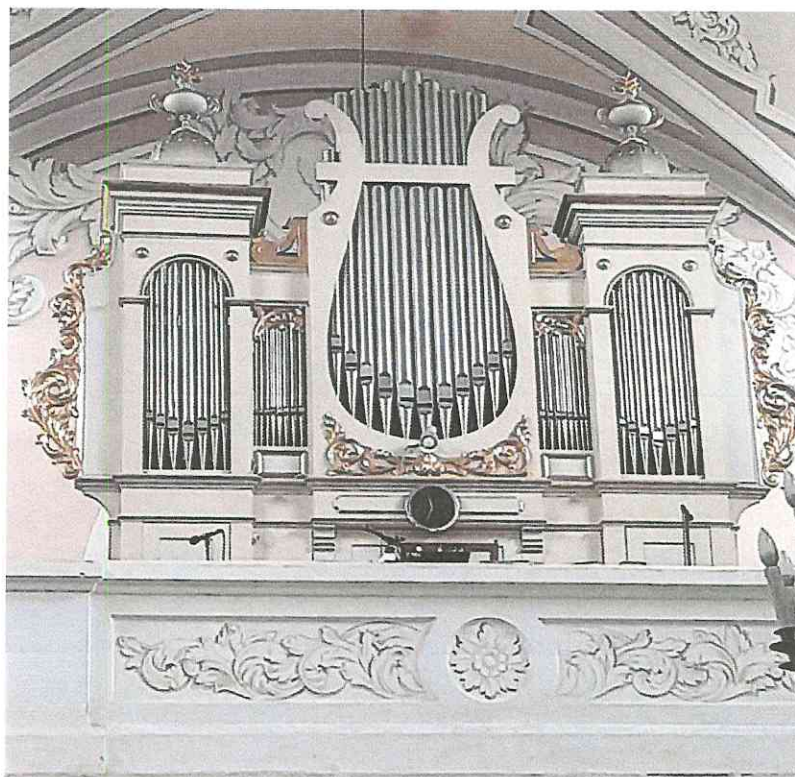

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKO-RESTAURATORSKICH

XX-wiecznego prospektu organowego

z kościoła parafialnego p.w. św. Wawrzyńca w Kunicach

Inwestor:

Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca w Kunicach
26-332 Sławno k. Opoczna, Kunice 67

Autorzy opr.

mgr sztuki Marta Sobczyńska
nr dyplomu 6237 WKiRDS ASP w Krakowie
32-010 Łuczyce, ul. Pod lasem 67

mgr Marta Sobczyńska
uprawnienia w zakresie
konserwacji i restauracji dzieł sztuki
nr dyplomu 6237 WKiRDS ASP w Krakowie
M. Sobczyńska

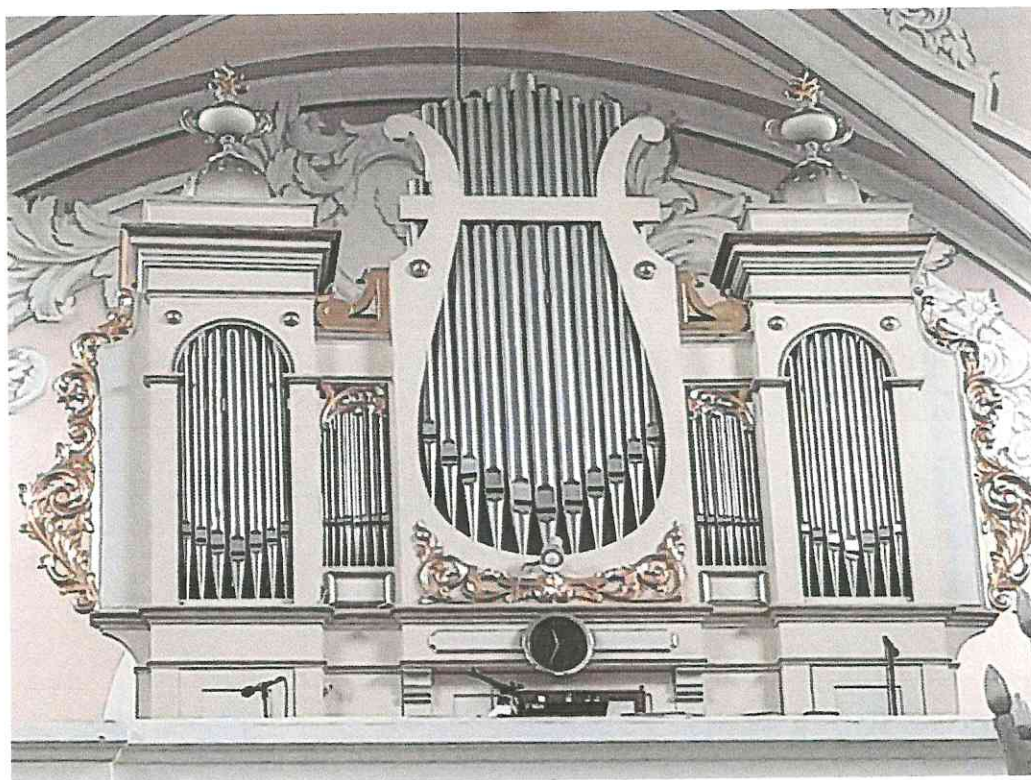
Kunice, styczeń 2024 r.

Spis zawartości opracowania:

1. Cel i zakres opracowania	str. 3
2. Podstawowe dane zabytku	str. 3
3. Stan zachowania obiektu i przyczyny zniszczeń	str. 5
4. Program prac konserwatorskich	str. 7
4.1 Wnioski i założenia konserwatorskie	str. 7
4.2.1 Proponowane postępowanie konserwatorskie dotyczące polichromowanej i częściowo złożonej struktury architektonicznej prospektu organowego	str. 8
4.2.2 Proponowane postępowanie konserwatorskie dotyczące złożonych aplikacji rzeźbiarskich	str. 9
Uprawnienia autorów opracowania	str. 10

1. Cel i zakres opracowania:

Celem opracowania jest propozycja postępowania konserwatorskiego odnoszącego się do XX prospektu organowego z kościoła parafialnego p.w. św. Wawrzyńca w Kunicach. Część opisowa uwzględnia podstawowe dane zabytku, analizę stanu zachowania struktury architektonicznej i poszczególnych elementów, sformułowane wnioski i założenia konserwatorskie oraz propozycję postępowania konserwatorskiego. Z kolei część fotograficzna obrazuje aktualny stan zachowania zabytku. Konserwatorskie oględziny obiektu przeprowadzono In Situ w styczniu b.r.

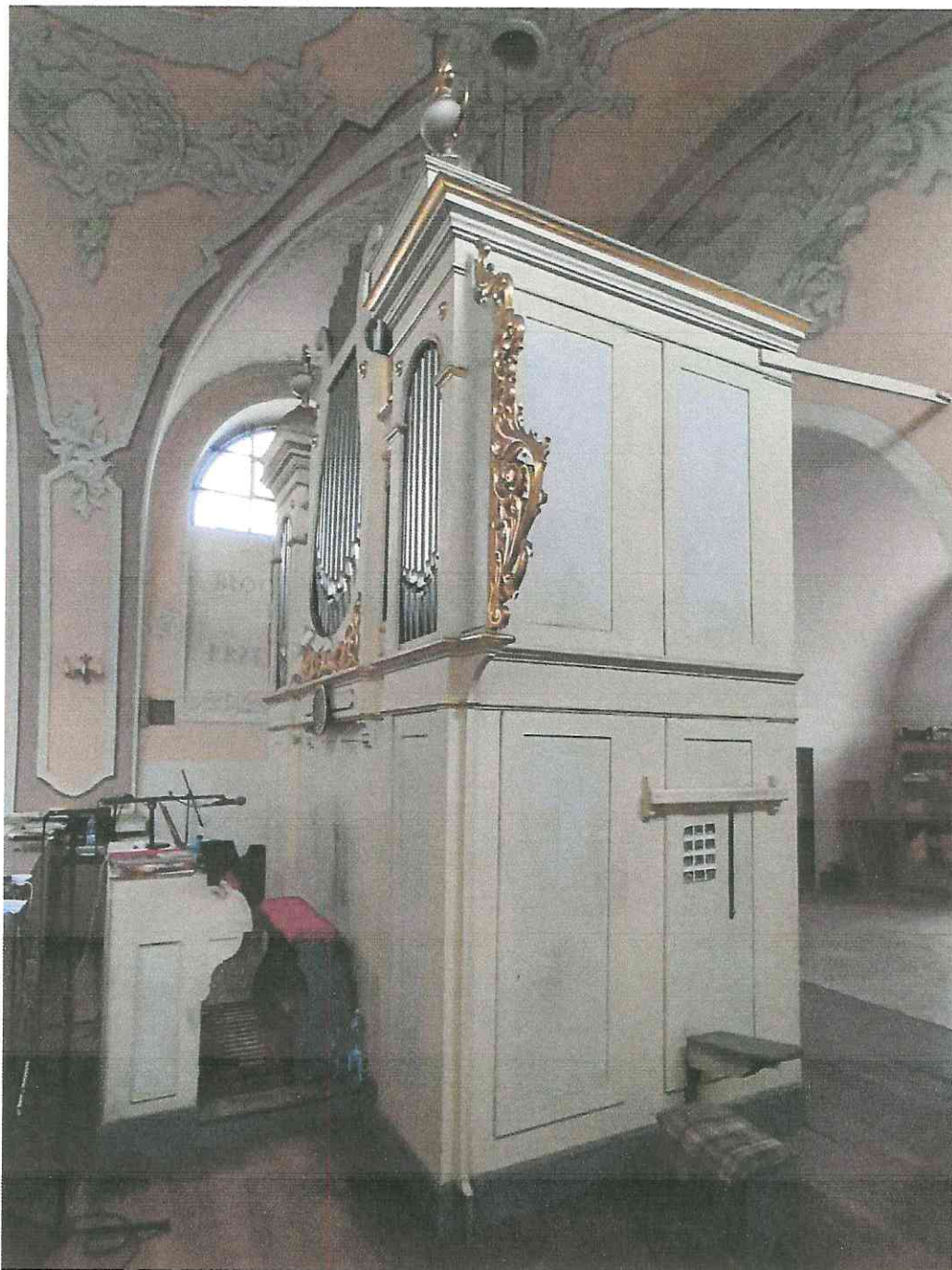

Fot. nr 1
XX wieczny prospekt organowy z kościoła p.w. św. Wawrzyńca w Kunicach. Widok stanu istniejącego obiektu

2. Podstawowe dane zabytku:

Prospekt organowy usytuowane jest na chórze muzycznym w zabytkowym kościele p.w. św. Wawrzyńca w Kunicach (Fot. nr 1). Inskrypcja na szyldzie nad klawiaturą manuału identyfikuje 1939 rok powstania obiektu i jego twórcę Stanisława Jagodzińskiego z Radomia Garbatki.

Prospekt organowy jednosekcyjny, nawiązujący do klasycyzmu, na cokole. Część środkowa i bliźniacze boczne wysunięte do przodu; boczne w kształcie wieżyczek, z polami piszczałkowymi zamkniętymi łukiem, na gzymsie, na podwyższeniu wazony. Część środkowa- stylizowana lira (pod nią dekoracja snycerska) z piszczałkami w miejscu strun. Człony parzyste niskie, prostokątne, kotary snycerskie, gzyms, na nim esownica. Po bokach szafy organowej uszy. Cokół z płylinami.

Fot. nr 2
XX wieczny prospekt organowy z kościoła p.w. św. Wawrzyńca w Kunicach. Widok stanu istniejącego obiektu

3. Stan zachowania obiektu i przyczyny zniszczeń

Podczas analizy konserwatorskiej stanu zachowania prospektu organowego i stwierdzono występowanie następujących grup zniszczeń powstałych w wyniku:

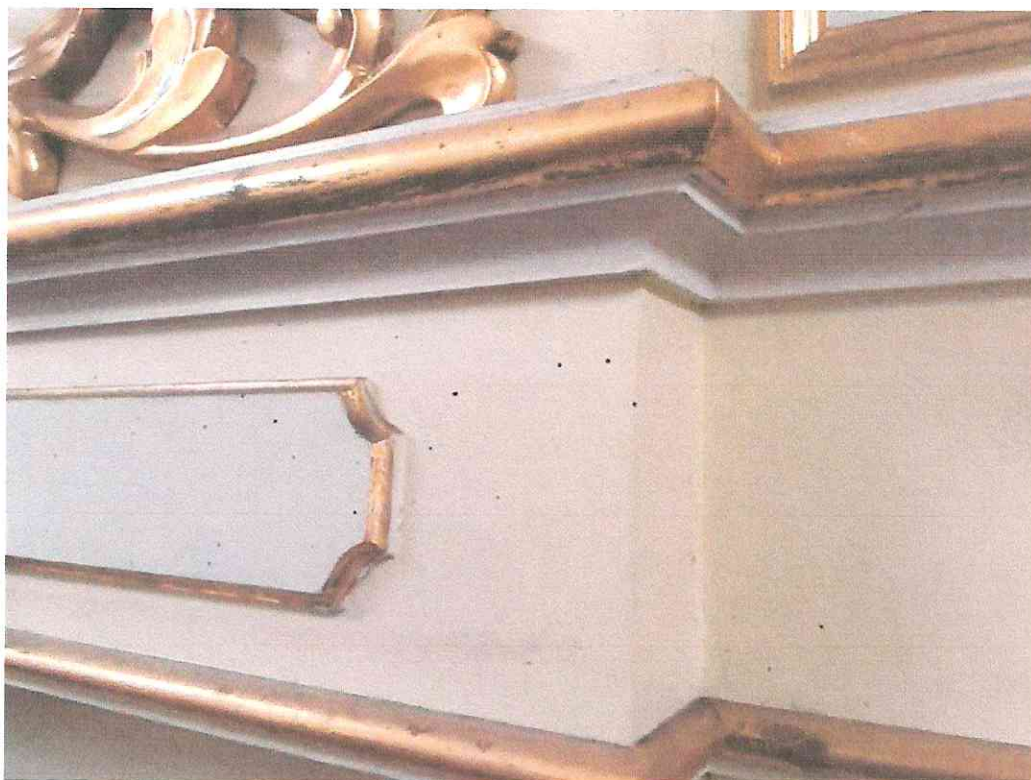
- zmian temperaturowo-wilgotnościowych
- czynników mechanicznych
- czynników biotycznych związanych z obecnością i działalnością owadów-szkodników technicznych drewna.
- nieprawidłowych zabiegów renowacyjnych

Zmiany temperaturowo-wilgotnościowe wynikające z codziennej eksploatacji świątyni odpowiedzialne są za rozluźnienie większości połączeń stolarskich. Ponadto specyfika drewna zmieniającego objętość pod wpływem stopnia wilgotności spowodowało miejscowe odspojenia pierwotnych zapraw klejowo-kredowych stosowanych pod złączenia profilowanych listew.

Do zniszczeń o charakterze mechanicznym można zaliczyć wszelkie działania w wyniku których struktura zabytków uległa uszkodzeniom związanym z niewłaściwym postępowaniem. Do tej grupy można zaliczyć zniszczenia powierzchni powstałe poprzez wbijanie gwoździ, różnego rodzaju ubytki będące skutkiem utrać, zadrapania oraz miejscowe wgniecenia.

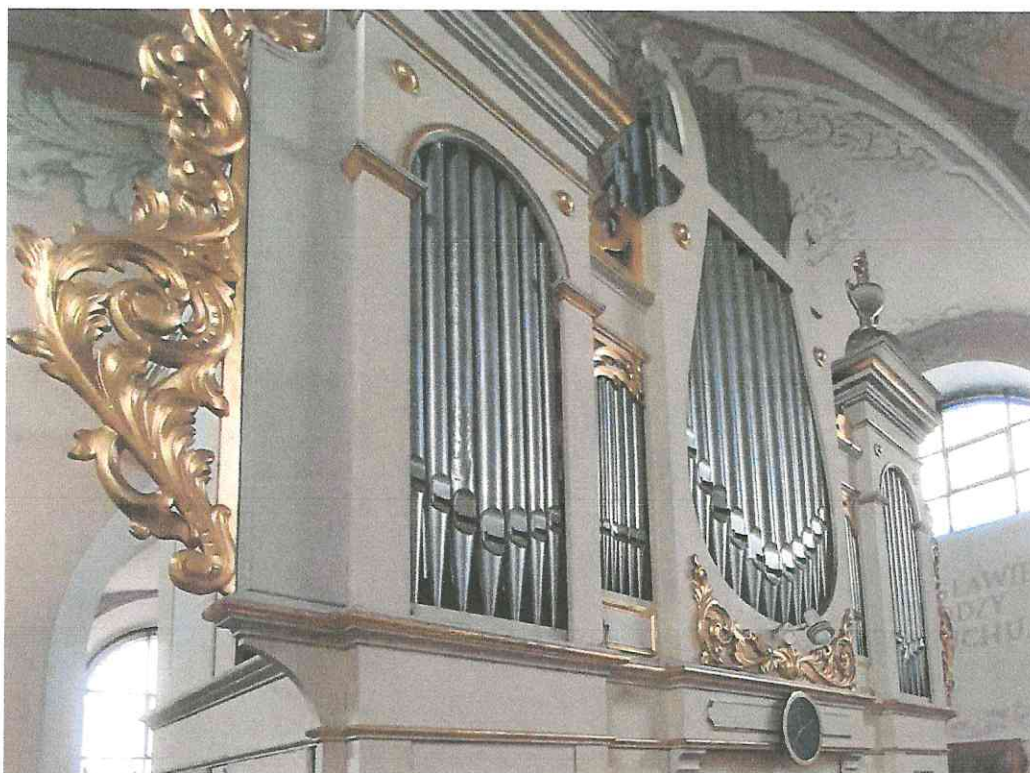
Poważna destrukcja drewna nastąpiła w wyniku działalności drewnojadów technicznych szkodników drewna (Fot. nr 3). Miejscowe otwory potwierdziły obecność insektów, niemniej jednak zakres zniszczeń będzie można ocenić po demontażu poszczególnych elementów obiektów i usunięciu wtórnych przemalowań. Podczas oględzin makroskopowych w miejscach dostępnych nie stwierdzono natomiast występowania rozwoju grzybów oraz pleśni.

Struktury architektoniczne prospektu organowego utraciły pierwotną estetykę w wyniku nieprawidłowych czynności renowacyjnych polegających na przemalowaniu powierzchni zabytków warstwami olejnymi o jasnych barwach. Ponadto pierwotne złączenia zastąpiono płatkami szlagmetal. Powyższe zabiegi wykonane w końcu XX wieku, podczas odnowienia wnętrza świątyni całkowicie zmieniły autorskie, pierwotne rozwiązania kolorystyczne.

Fot. nr 3

XX wieczny prospekt organowy z kościoła p.w. św. Wawrzyńca w Kunicach. Widok charakterystycznych otworów wylotowych korytarzy insektów-technicznych szkodników drewna.

Fot. nr 4

XX wieczny prospekt organowy z kościoła p.w. św. Wawrzyńca w Kunicach. Widok wtórnych przemalowań i warstw pozłotniczych wykonanych płatkami szlagmentalu.

4. Program prac konserwatorskich

4.1 Wnioski i założenia konserwatorskie

Ze względu na charakter zniszczeń prospektu organowego, a także jego swoiste wartości artystyczne i historyczne, uznaje się za konieczne przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej oraz estetycznej obiektu. Działania będą polegać na powstrzymaniu postępującego procesu zniszczeń oraz przywróceniu zabytkowi pierwotnej estetyki.

W zakresie konserwacji technicznej zakłada się likwidację drewnojadów, wzmocnienie osłabionej struktury drewna poprzez impregnację, usunięcie zdestruowanych zapraw, uzupełnienie większych ubytków flekami oraz mniejszych kitem trocinowym.

W przypadku części polichromowanych zabytku przewiduje się, że wtórne nawarstwienia olejne zostaną usunięte do oryginalnej warstwy malarskiej, która zostanie uzupełniona metodą scalająco-naśladowczą farbami olejnymi na spoiwie żywicznym lub zrekonstruowana przy małym stopniu jej zachowania.

Ze względu na zniszczenia i niewłaściwą estetykę wtórnych złocień występujących na listwach oraz płaskorzeźbionej ornamentyce proponuje się wykonanie nowych złocień na pulmencie z zastosowaniem złota płatkowego zgodnie z technologią oryginalną.

Zabytkowy charakter obiektów oraz specyfika ich zniszczeń wymaga, aby wszelka ingerencja w materię zabytkową powinna być prowadzona wyłącznie przez dyplomowanych konserwatorów dzieł sztuki w oparciu o uprzednio wykonane próby w miejscach mniej eksponowanych. Wszelkie zabiegi konserwatorsko-restauratorskie należy wykonać z zastosowaniem materiałów wysokiej jakości a przebieg prac wymaga systematycznej rejestracji fotograficznej.

O wszelkich zmianach i nowych okolicznościach, które wynikną w trakcie prowadzonych prac konserwatorskich należy obligatoryjnie poinformować służby Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Łodzi.

Prawidłowo przeprowadzone zabiegi konserwatorskie przywrócą dawne wartości artystyczne i walory estetyczne obiektów, które z pewnością przyczyni się do uatrakcyjnienia wnętrza kunickiej świątyni parafialnej.

4.2 Proponowane postępowanie konserwatorskie

4.2.1 Proponowane postępowanie konserwatorskie dotyczące polichromowanej i częściowo złoconej struktury architektonicznej prospektu organowego

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej obrazującej stan istniejący zabytku przed przystąpieniem do prac konserwatorsko-restauratorskich.
2. Demontaż wszelkich ruchomych elementów dekoracji rzeźbiarskiej i przewiezienie ich do pracowni konserwatorskiej.
3. Wstępne oczyszczenie powierzchni zabytku z brudu i kurzu za pomocą pędzli o miękkich włosiach.
4. Usunięcie metodami mechaniczno-chemicznymi z powierzchni ołtarza wtórnych przemaalowań oraz uzupełnień o niewłaściwej formie, bądź wykonanych z nieodpowiednich materiałów.
5. Wykonanie zabiegów biobójczych z zastosowaniem skutecznego środka przeciw insektom-technicznym szkodników drewna.
6. Impregnacja wzmacniająca osłabioną strukturę drewna z zastosowaniem roztworu Paraloidu B-72 w mieszaninie w Ksylenu i Acetonu.
7. Oczyszczenie powierzchni impregnowanych z nadmiaru tworzywa, i pozostawienie drewna zawiniętego folią w celu powolnego odparowania rozpuszczalnika.
8. Wykonanie rekonstrukcji brakujących elementów z drewna lub specjalistycznych żywic syntetycznych
9. Uzupełnienie drobnych ubytków formy rzeźbiarskiej specjalistycznym kitem Sentilor. Opracowanie powierzchni kitów.
10. Sklejenie rozluźnionych połączeń stolarskich z zastosowaniem kleju glutynowego oraz kołków drewnianych.
11. Założenie zapraw klejowo-kredowych na profilowanych listwach struktury architektoniczny ołtarza i opracowanie ich powierzchni stanowiących podkłady pod złocenia
12. Wykonanie złocień na czerwonym pulmencie w miejscach jego pierwotnego występowania z zastosowaniem złota płatkowego.
13. Retusz metodą scalająco-naśladowczą marmuryzacji farbami olejnymi na spoiwie żywicznym lub w przypadku dużych zniszczeń oryginalnej polichromii wykonanie rekonstrukcji

4.2.2 Proponowane postępowanie konserwatorskie dotyczące złożonych aplikacji rzeźbiarskich

1. Odczyszczenie drewnianego odwrocia benzyną ekstrakcyjną.
2. Usunięcie szlagmetalowej pozłoty do warstwy oryginalnych gruntów.
3. Impregnacja wzmacniająca osłabioną strukturę drewna z zastosowanie roztworu Paraloidu B-72 w mieszaninie w Ksylenu i Acetonu.
4. Wykonanie zabiegów biobójczych z zastosowaniem skutecznego środka przeciw insektom-technicznym szkodników drewna.
5. Oczyszczenie powierzchni impregnowanych z nadmiaru tworzywa, i pozostawienie drewna zawiniętego folią w celu powolnego odparowania rozpuszczalnika
6. Wykonanie rekonstrukcji brakujących elementów z drewna lub specjalistycznych żywic syntetycznych
7. Uzupelnienie drobnych ubytków formy rzeźbiarskiej specjalistycznym kitem Sentilor. Opracowanie powierzchni kitów.
8. Miejscowe uzupełnienie lub w przypadku degradacji oryginalnych gruntów całościowe założenie zapraw klejowo-kredowych wraz z opracowaniem ich powierzchni.
9. Wykonanie złocień na czerwonym pulmencie w miejscach jego pierwotnego występowania z zastosowaniem złota płatkowego.
10. Montaż złożonych aplikacji.

mgr Marta Sobczyńska
uprawnienia w zakresie
konserwacji i restauracji dzieł sztuki
nr dyplomu 6237 WKIRDS ASP w Krakowie

M. Sobczyńska